főszerkesztő: Németh Tamás

ALAPÍTÁS ÉVE 2020

Scientia et Securitas

*A 21. század egészségbiztonsági kihívásai,
fókuszban a járványhelyzet*

Vendégszerkesztő/Editor of the Thematic Issue: SZÓCSKA MIKLÓS

AKADÉMIAI KIADÓ

AKJOURNALS.COM

SCIENTIA ET SECURITAS

2. évfolyam 1. szám – 2021. március

A 21. század egészségbiztonsági kihívásai, fókuszban a járványhelyzet

Vendégszerkesztő/Editor of the Thematic Issue: SZÓCSKA MIKLÓS

A BELÜGYI TUDOMÁNYOS TANÁCS ÉS A DOKTORANDUSZOK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE LAPJA
JOURNAL OF THE ACADEMIC COUNCIL OF HOME AFFAIRS AND THE ASSOCIATION
OF HUNGARIAN PHD AND DLA CANDIDATES

Főszerkesztő/Editor-in-Chief: NÉMETH TAMÁS

Felelős szerkesztő/Managing Editor: SABJANICS ISTVÁN

Szerkesztőbizottság/Editorial Board:

ASZÓDI ATILA	KOLTAY ANDRÁS
BIRKNER ZOLTÁN	KOVÁCS GÁBOR
CSÉPE VALÉRIA	KOVÁCS MELINDA
DEZSŐ TAMÁS	MARÓTH MIKLÓS
DOBÁK IMRE	MÓGOR JUDIT
GÁSPÁR MARCELL GYULA	PALLO JÓZSEF
GYŐRI ZOLTÁN	SABJANICS ISTVÁN
CHARAF HASSAN	SZABÓ PÉTER
HALLER JÓZSEF	SZÓCSKA MIKLÓS
JÓZSA JÁNOS	

Szerkesztőségi titkár/Head of the Editorial Office: KOVÁCS EDINA

Szerkesztőség:

Belügyminisztérium

Tudománystratégiai és -koordinációs Főosztály

Cím: 2090 Remeteszőlős, Nagykovácsi út 3.

Tel.: (+36 26) 795 906

E-mail-cím: scietsec@bm.gov.hu

Editorial Office:

Ministry of Interior

Science Strategy and Coordination Department

Address: H-2090 Remeteszőlős, Nagykovácsi út 3.

Phone: (+36 26) 795 906

E-mail: scietsec@bm.gov.hu

AKADÉMIAI KIADÓ, BUDAPEST

Előszó

Az úgynevezett epidemiológiai fordulat a világ alacsony jövedelmű részén is megtörtént évekkel ezelőtt, és mára több ember hal meg krónikus nem-fertőző, életmódhoz köthető betegségekben, mint fertőző, járványos megbetegedésekben.

„A kórokozók elleni háborút megnyertük” – deklarálta több mint két évtizede az amerikai tisztifőorvos. Mivel az emberiség fejlett része a korábbi évtizedek sikeres oltási programjainak biztonságát élvezte, ez a megjegyzés elég volt ahhoz, hogy alábbhagyjon a lelkesedés a fertőző megbetegedésekkel kapcsolatos kutatások iránt, és elapadjon az oltások, antibiotikumok fejlesztését célzó befektetői kedv.

A népegészségügyi szakemberek, járványüggyel foglalkozók ijedten figyelték a folyamatokat, az antibiotikumokkal szemben rezisztens kórokozók terjedését, a globalizáció és a klímaváltozás következtében terjedő vektorokat. Tudták, hogy csak idő kérdése, és az emberiség soha nem látott fenyegetésekkel kell szembenézzen, és azt is tudták, hogy a védelmünk meggyengült. Globális járvány kirobbanása esetén a védőeszközök korlátosak, és nincsenek megfelelő erőforrásaink, valamint mechanizmusaink a védelem gyors kifejlesztésére. Az *egészségügy biztonsági kérdései* című 2016-os könyvfejezetünkben már mi is megírtuk, hogy abban az időben az Egészségügyi Világszervezet (WHO) sürgősségi alapja csak 20%-ban volt feltöltve! Mára megtapasztalhattuk azt, amit akkor elemzői szemmel fogalmaztunk meg: a világ felkészületlenül várta az elkerülhetetlen világjárványt.

Az emberiség menthetetlenül elbízta magát. Pedig kezdetben még nem voltak oltásellenes celebek, és nem volt kezükben a közösségi média véleményvezérek köré szerveződő hálózatok hírterjesztő ereje sem.

A népegészségügyi szakemberek tudták, hogy valami jönni fog, és annyi kudarc érte őket a döntéshozók meggyőzésében, hogy egyik-másik igazából alig várta, hogy történjen valami. „Nem szabad elvesztegetnünk egy jó kis járványt” – gondolta egyikük, és egy kezdődő járvány egy elkeseredett pillanatában ki is csúszott a száján. A kezdődő járványoktól való félelmükben és a lassú reakciók láttán az elmúlt két évtizedben a népegészségügyi szakemberek négyszer kiáltottak farkast. Emlékszünk a járványok neveire: SARS, MERS, madárinfluenza, sertésinfluenza (H1N1), nem is beszélve az Ebóláról, vagy a riói olimpia alatt fenyegető Zika-vírusról. Ezek mind-mind előrengések voltak, de mivel egyik sem volt az igazi, ezért a népegészségügyi szakemberek a farkast kiáltó pásztorfiú hálátlan szerepébe manőverezték magukat,

és számos országban minimum parlamenti vitában, de sokban vizsgálóbizottságok foglalkoztak az elhamarkodott vakcinabeszerezésekkel, a gyógyszergyáraktól feláron vásárolt termékek beszerzési ellentmondásaival. A meg-megújuló járványkezdemények során, akinek oltóanyaggyára vagy oltóanyaga volt, nyugodtan ült a készletein. Akinek nem volt, kapkodva vásárolt, vagy kockáztatva kivárt. Az egész járványügy egyfajta szakértői-gyógyszergyári összeesküvésnek tűnt sokak szemében. Farkast kiáltunk, hogy végre igazunk vagy hasznunk legyen. Közben a népegészségügyi szakemberek tudták, hogy egyszer jönni fog, és tehetetlenül figyelték a tehetlenséget.

És akkor eljött a COVID-19. „Ez most az, vagy még csak egy előrengés?” – gondoltuk a Kínából érkező első hírek hallatán. Ez most Ázsiában marad, mint a SARS-1, vagy a Közel-Keleten, mint a MERS, és nem jön el hozzánk, ez is egy távoli hírfoszlány marad, mint a Zika, vagy elterjed a világban? Senki sem tudta, pedig a kutatóknak ez a kórokozócsalád az a szokásos helyi bajkeverő, akit a körzeti megbízott elsőnek visz be egy kocsmái verekedés után. Ott volt a körözési listán. Mégis álmunkban kapott el minket.

A történet mára ismert, a végkimenetele nem. Velünk marad-e, mint az influenza? Képesek leszünk-e innovatív megoldásokkal megvédeni az emberiséget? Képesek leszünk-e elfogadni, hogy változtatnunk kell magatartásunkon, vagy csak minél előbb el akarjuk felejteni ezt a globális rémálmot? Képesek leszünk-e megküzdeni az oltásellenességgel, vírustagadással, maszkellenességgel, diverziós világmozgalmaival? A fertőzések leküzdése mellett képesek leszünk-e megbirkózni a mindennapok egészségbiztonsági kihívásaival? Képesek leszünk-e megküzdeni azzal, vagy továbbra is tehetetlenül figyeljük, ahogy kontroll nélkül marketingelik az egészségtelen életmódot, hizlalják, dohányzásra buzdítják, itatják, lustítják a világ polgárait, és a kialakuló krónikus megbetegedésekkel sebezhetővé teszik őket a fertőző betegségekkel szemben, megágyazva a következő világjárványnak is?

Tartozunk annyival a védekezés minden rendű és rangú hősnének és áldozatának, hogy tanulunk mindabból, ami történt. Ez a kiadvány is azért született meg, hogy a tapasztalatokat összefoglaljuk, és felkészültebben várjuk az elkerülhetetlent, az egyre valószínűbb világjárványokat.

Szócska Miklós
vendégszerkesztő